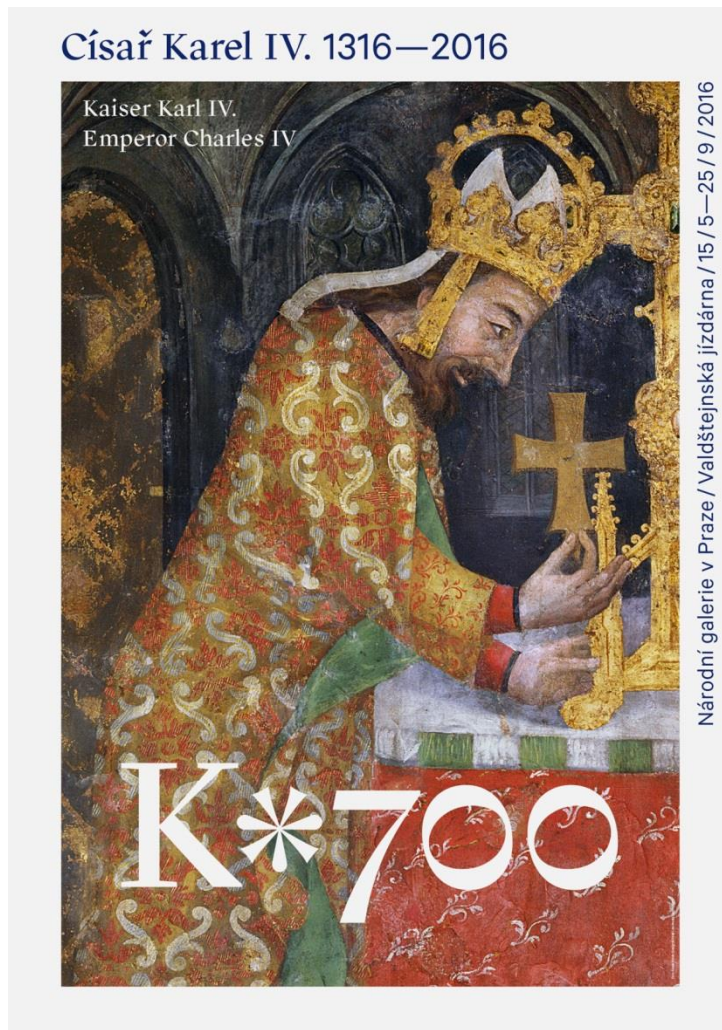

Karel IV : brug tussen oost en west

Praag, de 'Gouden Stad', 'Stad van de honderd torens' of 'Moedertje' zoals de de Pragenaars hun stad graag noemen. Deze parel aan de rivier de Moldau is in zijn meer dan duizendjarige geschiedenis als één van de weinige grootsteden gespaard gebleven van bombardementen en natuurrampen. De stad bewaart een schat aan cultuur en imposante gebouwen in verschillende bouwstijlen die elkaar moeiteloos lijken af te wisselen. Praag, bekend voor zijn defenestratie, was tevens de verblijfplaats van enkele erg invloedrijke individuen zoals Franz Kafka en Václav Havel.

We kunnen niet praten over de geschiedenis van Praag zonder dieper in te gaan op een van meest vooraanstaande figuren die de stad grotendeels hielp vormgeven: Keizer Karel IV. Karel IV was een van de belangrijkste protagonisten in het 14de eeuwse Europa, maar compleet onterecht is deze figuur in West-Europa minder bekend. In deze bijdrage gaan we dan ook iets dieper in op het reilen en zeilen van deze wel erg interessante vorst.

Geboren als Wenceslaus (of Vaclav), naar de patroonheilige van Bohemen was de latere keizer als jongeman een Don Juan avant la garde. Dansen, dames het hof maken en steekspelen, het droeg allemaal bij tot het jeugdige en atletische imago van de toekomstige keizer. Een noodlottig ongeval tijdens een steekspel zorgde er echter voor dat Karel voor de rest van zijn leven verminkt zou zijn. Zijn ledematen, rug en hoofd droegen hier de zichtbare gevolgen van. Getuige hiervan is de wel erg speciale vorm van de gouden kroon van Karel, te bezichtigen tijdens de expositie 700 jaar Karel IV in de Nationale Galerie.¹ Naast de grote omvang van de kroon, valt vooral de gouden bovenband op. De tentoongestelde kroon lijkt dan ook wat weg te hebben van een soort helmpje dat moet passen op een niet erg symmetrisch hoofd.

De vader van de jonge Wenceslaus nam zijn zoon reeds op jonge leeftijd mee naar het hof van de Franse koning, waar hij werd ondergedompeld in de Franse hoofse cultuur. Bij zijn vormsel kreeg hij de naam Karel aangemeten. Op amper 17-jarige leeftijd vertrouwde zijn vader Karel het bestuur toe van Bohemen en Moravië, het begin van een politieke blitzcarrière. Karel was er van overtuigd dat de sleutel tot macht niet werd bekomen op het slagveld, maar eerder door vorming en opleiding. Hij liet zich dan ook graag omringen door sommige van de meest gerenommeerde wetenschappers en kunstenaars van zijn tijd. Karel, sterk gevormd door de gebruiken van het Franse hof en ondertussen erg geleerd, kreeg in 1346 met de steun van de paus en de Franse koning, de titel van Duits keizer. En bij het overlijden van zijn vader nam hij ook zijn titel van graaf van Luxemburg over. Zijn macht groeide exponentieel en in 1355 bereikte hij zowat het summum door zich door de paus tot keizer van het Heilig Roomse Rijk te laten kronen. De manier waarop de Rooms Keizer werd verkozen wist Karel in 1356 te consolideren door het uitvaardigen van de Gouden Bul, waarin de verkiezingsprocedure van de keizer door de 7 Duitse keurvorsten stond gestipuleerd.

De sterk gecultiveerde keizer gebruikte zoals veel van zijn Europese contemporainen niet enkel het zwaard om zijn doelen te bereiken. De consolidatie en gestage uitbreiding van zijn macht wist hij te bereiken door onder andere een uitgekiende huwelijkspolitiek voor zichzelf en zijn kinderen. Zo zou hij zelf maar liefst vier maal in het huwelijksbootje stappen. Ook de beeldende kunst en architectuur werden aangewend om zichzelf te promoten. Op cultureel vlak was Karel een verzoener van de

¹ <http://k700.eu/en/>

West-en Oost-Europese invloeden. De Franse en Duitse invloeden zijn soms duidelijk aanwezig in de hofkunst van Karel, al blijven deze wel hun typisch Oost-Europese stylistische kenmerken behouden. Reeds in 1348 had Karel de universiteit van Praag laten oprichten, eeuwen lang een toonaangevend onderwijsinstituut binnen Europa. De verbouwing van de burch Hradcany, het uitbouwen van de Sint-Vituskathedraal, de bouw van de monumentale Karelsbrug, het zijn maar enkele van de architecturale hoogstandjes die we grotendeels aan Karel te danken hebben. Verder was ook het inlijven van de huidige "Nieuwe Stad (Nove Mesto)" toe te schrijven aan Karel. De vorst die zoveel invloed had op Praag, Tsjechië en bij uitbreiding op grote stukken van Europa overleed in 1378. Een begrafenisstoet die de hele lengte van de Karelsbrug besloeg was voor zijn onderdanen dan ook niet meer dan normaal.

